

Історія села

Мадомович вчитель історії 2003 р.

Приходько Михайл

Топоніміка села Яблунне

Перша згадка про село Яблунне відноситься до 1445 року (за книгою Пури Я. О. Походження назв населених пунктів Ровенщини Альвів. Світ; 1990 рік). Спочатку воно називалося Яблонно, «имє (н) я (Я) (б) – лон (но). В словнику стародавньої мови XIV – XV століття. (к, 1977 – 1978 том 2 сторінка 57) згадка про Именія Яблонна датується 1490 роком. У праці «Archiwum ksiazat Lubantowiczaw Sanguszkow w Slawuce» (Lwow 1890 т. 3 с. 577) Яблунне згадується у 1514 році як «Именія Яблунного», яке належало Любартовичам Сангушком. В 1562 році знову згадується наше село в «Описи актовой книги Київського центрального аохіва», «(К., 1869 – 1891р., w2-28 w2035 – 2050)» в Яблунном, а також у 1576 році «село Яблонное». Більш детальні події того часу ми наводимо. Село Яблонное згадується в акті Луцької міської книги від 1562 року 25 лютого – в скарзі князя Януша Олександровича Порицького про відлучення нього швагром його, князем Олександром Саигушком – Каширським, именія Яблонного (опис актової книги Київського центрального архіва. №2, 036 ст. 9п. 30).

Пізніше Яблунне згадується в дослідженні М. І. Теодоровича «Историко – статистическое описание церквей и приходов Волонської епархии» (Почаев., 1893 т. 2 с. 587).

Яблонне позначено у 1927 році на карті І. Фальковського виданий у Львові («Мара wojewodstwa Wolynskiego» Львів., 1927 рік).

В 1967 – 1988 роках назва села Яблонне, Яблунно, Яблонно (над струмком) згадується в «Ономастичних і діалектних матеріалах Ровенського державного педагогічного інституту ім. Д. З. Малуїльського, зібраних у (1960 – 1988 роках)». (ДАРО. ф. р. 489; Інститут Мовознавства АН УРСР, архіви Р. Д. П. І), а також у 1973 році в «Історії міст і сіл УРСР Ровенська область» (к.1973).

Щодо походження села Яблонно є багато версій. Пури в своїй праці «Походження назв населених пунктів Ровенщини» пов'язує походження назви з місцевістю де рослини Яблуні. Від жителів села Яблунного ми не раз чули думку, що назва села походить від пана Яблонського і за добре його ставлення до людей селяни дали назву селу.

Але достовірних даних про панів Яблонських в нас нема, хоча певний час його володарями були пани Яблонські. В Польщі є дві родини Яблонських. Одна приписана до гербу Гржимаме (Grzymała) та мала графське звання князівства Галиційського, друга – до гербу Прусь III (Prus III) і її молодша гілка має відношення до князів Римської імперії. Але яка гілка була пов'язана з Яблінним сказати без дослідження важко. І за часом перша згадка про Яблунне і володіння Яблонських не співпадають. Є відомості, що у 1629 року володарем «імені Яблонное став Альбрехт Радивиля», а перед ним володарями були Яблонські, адже це початок 17 ст.

Але є ще одна легенда пов'язана з історією села Яблунного. Колись в далеких степах жило велике волелюбне плем'я. Випасало воно свою худобу, ходили на полювання, рибалили. З сусідами жили мирно і себе кривдити не давали. Тому і назвали їх вольними, а князя їх Волинь. Але не довго так тривало. Несподівано з'явився сильний ворог. Чорною хмарою сунуло його велике військо, змітаючи все на шляху.

Одні племена зрушили з своїх місць і рушили в далеку дорогу, інші підкорилися, а тих, хто пробував вчинити опір, знищували. Зібралась рада цього племені і вирішила чинити теж опір. Озброєнні чоловіки стали на захист своєї домівки, але сили були нерівними. Тоді князь наказав жінкам, дітям і старим рятуватися. Зібрали свій загін і

рушили на зустріч ворогу. Але в цей час на землю опустився густий туман, нічого не було видно. А люди все йшли і йшли.

Ворога вони не зустріли, але й самі не змогли вже визначити де знаходяться. Коли туман розсіявся і з'явилося сонце старійшини вирішили йти на захід сонця. Не день і не два вони йшли безкрайними землями, переходили великі ліси і річки. Але кругом жили люди і ніхто не хотів їх пускати до себе. Звернулися тоді люди до бога Урала – господаря роси, туману та іншої малої вологи по допомогу, але взявши з них обіцянку ніколи не залишати ці місця, які їм відведуть. погодилися вони і вирушили в путь. І одного дня вже не було сил йти далі, зголоднілі, засмучені люди вийшли з чергового болота. Густий туман пустився на землю. А коли зранку виглянуло сонце, то мандрівники побачили широке поле, на якому росли чудні дерева з дивними плодами, в далині виднівся ліс, де було багато ягід, грибів, дичини. Недалеко була річечка, де можна було побачити і зловити рибу. Зраділи люди і вирішили оселитися тут, де місце де зупинилися назвали Яблунним, на честь тих дерев, які дали їм силу і прагнення жити.

Найдавніша історія нашого села

Дослідження та вивчення історії рідного краю має важливе значення, особливо якщо це стосується місцевості, де ти народився і живеш. Історія села Яблунне сягає сивої давнини. Але про найдавнішу історію села говорити важко, тому, на його території не велися польові дослідження, які б могли б нам допомогти точно визначити час заселення території села. Але знахідки кам'яних знарядь праці в урочищах Дражня, Зарічка, Грядка свідчать про те, що люди оселилися тут ще в добу неоліту, нового кам'яного віку. Кам'яне рубило, сокири, серпи, наконечники списів свідчать, що давнє населення займалося збиральництвом, полюванням, землеробством, скотарством та рибальством. Жителями села було знайдені рештки керамічного посуду з точеним та лінійним малюнком, вік якого без дослідження визначити неможливо. В епоху бронзи територію нашого краю населяли племена шнурової культури (кераміки), загальною ознакою якою є прикрашення посуду відбитком шнура. На жаль інших матеріалів з найдавнішої історії села ми не маємо.

В другій половині II ст. до н.е. на території нашого краю з'явилися готи з іншими германськими племенами – бургундами, вандалами гепідами. Археологічні дослідження свідчать, що в останній чверті II ст. до н.е. припинили існування всі слов'янські поселення, населення яких переселилося в Подністров'я. І, можливо, клад римських монет, який було знайдено біля Костополя є наслідком готських війн, які точилися між Римом і союзом племен до складу якого входили германці, сармати, скіфи, фракійці і слов'яни у II ст. до н.е. І знову наш край був заселений слов'янами на рубежі V-VI ст..

В VII ст.. територію нашого краю заселяло плем'я дулібів, яких на певний час підкорило плем'я кочівників-аланів (обрів).

В літописах згадка про ті часи: « Си же обри вояваху на слов'нях, и примучила дульби, суцая слов'яни». Але аломи тут довго не затримались « і потребив їх бог, і померли вони всі, і не застався ані один обрин». (Літопис руський – К., 1989-с.2-6; 7-11). Більшість вчених визначає існування великого дулеба - волинського союзу племен, до якого входили і землі нашого краю.

У IX ст.. почався процес утворення єдиної слов'янської держави – Київської Русі. Матеріальних і писемних джерел щодо існування населення на території нашого села немає.

До середини X ст.. наш край входив до князівства древлян на чолі якого стояв князь Мом, але воно платило данину київським князям.

Починаючи з XI ст. київські князі розглядали наші землі як свою вотчину, і не одне десятиліття вони були «яблуком розбрату». Волинські, Київські, а потім і Турово – Пінські князі сперечались за ці землі. На початку XIII ст.. вони стали складовою частиною Галицько-Волинського князівства.

У 1240 році тут з'явилися монголо-татари, які «вогнем і мечем» пройшли цими землями, залишаючи згарища і пустелі. Землі стали залежними від монголо-татар.

В 40-60 роках XIV ст. землі нашого краю попали під владу Литви. Литовці творили своє право на основі місцевих законів і дотримувалися гасла : « Ми старого не рухаєм і нового не запроваджуємо». Але з часом поглиблюється протиріччя між великим князем Литовським і українськими удільними князями. Щоб посилити владу литовський князь Ягайло підписав акт унії 14 серпня 1385 року в Крево з поляками. Почалася польська і прокатолцька політика литовських князів.

У 1452 році після смерті Свидригайла Волинське князівство було ліквідовано остаточно і поділено на три повіти: Луцький, Володимирський і Кременецький.